

ІНДИВІДУАЛЬНА АНАТОМІЧНА МІНЛИВІСТЬ НИЖНЬОЇ ЧАСТКИ ЧЕРВ'ЯКА МОЗОЧКА ЛЮДИНИ

Мар'єнко Н.І.

науковий керівник - к. мед. н., доц. Степаненко О. Ю.

Харківський національний медичний університет,
кафедра гістології, цитології та ембріології.

Мозочок серед усіх структур центральної нервової системи має найбільш складну просторову конфігурацію, пов'язану із організацією білої речовини, що складається із центральної білої речовини і восьми гілок, що відходять від неї, розгалуження яких утворюють основу десяти класичних часточок черв'яка і півкуль, часточкам черв'яка відповідають певні часточки півкуль. Актуальним напрямком морфологічних досліджень мозочка є вивчення питання норми його будови, що відображає закономірності індивідуальної мінливості.

Мета роботи – встановити різноманітність індивідуальної мінливості і закономірності варіантної анатомії нижньої частки мозочка людини з урахуванням віку, статі, морфометричних показників мозочка та черепа, краніотипу.

Матеріал і методи. Дослідження проведено на базі Харківського обласного бюро судово-медичної експертизи на 220 об'єктах – мозочках трупів людей обох статей, що померли від причин, не пов'язаних із патологією головного мозку, віком 20-99 років. Досліджувались серединні сагітальні зрізи черв'яка мозочка. Враховувались особливості форми та розгалуження білої речовини часточок нижньої частки черв'яка мозочка. Отримані результати оцінювали статистично

Результати і їх обговорення. Нижня частка мозочка включає дві філогенетично різні частини мозочка: нижній палеоцеребеллум («старий мозочок»), що представлений двома часточками черв'яка: VIII (pyramis, піраміда) і IX (uvula, увула, язичок), та архіцеребеллум («древній мозочок»), що представлений часточкою X (nodulus, нодулюс, вузлик). Часточка VIII сформована шостою гілкою білої речовини мозочка. Від головного стовбура білої речовини в сторону часточки IX відходять дві – три гілки. Іноді перша і друга гілки відходять від головного стовбура коротким спільним стовбуром, який потім розділяється на дві гілки. В залежності від розгалуження білої речовини ми виділили чотири типи форми часточки:

1-й тип: від головного стовбура відходять дві гілки на деякій відстані одна від одної (92% спостережень);

2-й тип: від головного стовбура відходять дві гілки коротким спільним стовбуром (1,5%);

3-й тип: від головного стовбура відходять три гілки на деякій відстані одна від одної (4,5%);

4-й тип: від головного стовбура відходять три гілки, при цьому перша та друга гілки відходять коротким спільним стовбуром, а третя – на деякій відстані від них (2%).

Часточка IX сформована сьомою гілкою білої речовини мозочка. Головний стовбур білої речовини завжди розділяється на дві великі гілки, перша гілка спрямовується до VIII часточки, друга – до X часточки. Іноді головний стовбур розділяється на три або чотири гілки, які можуть відходити від першої, другої гілок або безпосередньо від головного стовбура і розташовані між першою та другою гілками. В залежності від розгалуження білої речовини часточки ми виділили три типи форми IX часточки:

1-й тип: головний стовбур розділяється лише на дві гілки (1,5% спостережень);

2-й тип: головний стовбур розділяється на дві гілки, від однієї із двох основних гілок відходить третя гілка або головний стовбур розділяється безпосередньо на три гілки (44,5%);

3-й тип: головний стовбур розділяється на дві гілки, від обох гілок або безпосередньо від головного стовбура відходять ще дві додаткові гілки (54%).

Часточка X сформована восьмою гілкою білої речовини мозочка, що відходить від центральної білої речовини біля вершини шатра. Спочатку вона на деякій відстані лежить на нижньому мозковому парусі, потім відходить від нього, продовжуючись у вільну частину, яка закінчується верхівкою. Ми виділили чотири варіанти форми часточки:

1-й тип: перший відділ головного стовбура прилягає до нижнього мозкового паруса, далі проходить самостійно, часточка закінчується гострокінцевою верхівкою (52,4% спостережень).

2-й тип: гілка білої речовини по ходу вздовж нижнього паруса відділена від нього рівномірною за товщиною пластинкою сірої речовини (30,1%).

3-й тип: гілка білої речовини одразу відходить від нижнього паруса і переходить у вільну частину (14,4%).

4-й тип: основа переходить безпосередньо у верхівку, вільної частини немає (3,01%) Також зустрічаються випадки неправильної форми при нормальній будові інших часточок черв'яка та часткова атрофія часточки у людей похилого віку.

Істотної залежності між частотою варіантів форми VIII, IX та X часточок черв'яка мозочка та статтю, віком, морфометричними показниками черепа (довжина, ширина, об'єм) та мозочка (вага, об'єм, довжина, ширина, висота), краніотипом не виявлено.

Висновки: встановлено, що існує виражена індивідуальна мінливість будови часточок VIII, IX, X черв'яка мозочка людини, а саме – особливостей розгалуження білої речовини та форми і кількості листків сірої речовини. Отримані дані можуть стати основою для побудови атласів серійних зрізів мозочка, складених із урахуванням індивідуальної анатомічної мінливості.

Актуальні питання теоретичної та клінічної медицини : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених, м. Суми, 10-12 квітня 2013 р. / Відп. за вип. М.В. Погорєлов. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 9-10.